

СІДОР М. І.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри адміністративного та фінансового права,
кандидат юридичних наук, доцент

ОСОБЛИВОСТІ СУБ'ЄКТНОГО СКЛАДУ УЧАСНИКІВ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ НА ТРЕТІЙ СТАДІЇ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ

Бюджетний процес щорічно поновлюється, проходячи одні і ті ж самі стадії. На кожній стадії бюджетного процесу вирішуються питання, які в інший час не можуть бути вирішені. Стадії бюджетного процесу йдуть послідовно і цей порядок змінити не можливо.

Бюджетний кодекс України передбачає чотири стадії бюджетного процесу: 1) складання проекту бюджету; 2) розгляд проекту та прийняття закону про Державний бюджет України, рішень про місцеві бюджети; 3) виконання бюджету, в тому числі у разі необхідності внесення змін до закону про Державний бюджет України, рішення про місцеві бюджети; 4) підготовка та розгляд звіту про виконання бюджету і прийняття рішення про нього. Ці стадії бюджетного процесу взаємопов'язані за своїм змістом та діями, а також взаємообумовлені, так як наступна стадія не може початись без логічного завершення попередньої. Їх послідовність встановлена не лише нормативно, а й визначена логічно природою самого процесу.

Під стадією як юридичною категорією розуміють систему процесуальних дій певних суб'єктів правовідносин, спрямованих на досягнення визначеної конкретної мети, при здійсненні яких виникають правовідносини між учасниками цієї стадії бюджетного процесу. На кожній із стадій бюджетного процесу беруть участь у межах своїх повноважень певні учасники бюджетного процесу.

На стадії виконання бюджету в бюджетному процесі беруть участь всі учасники бюджетного процесу. Для забезпечення оптимізації механізму виконання бюджетів, злагодженої взаємодії казначейських та фінансових органів у бюджетному процесі, необхідно глибше розмежовувати повноваження між учасниками бюджетного процесу. Розподілити функції між зазначеними суб'єктами необхідно на засадах закріплення за ними тих завдань, які вони в змозі виконати найбільш ефективно. Отже фінансові органи мають зосередити свою увагу на питаннях стратегічного прогнозування та планування показників дохідної та видаткової частини бюджету. У виконанні бюджету беруть участь усі державні та муніципальні органи, підприємства й організації. До основних учасників бюджетного процесу на стадії виконання Державного бюджету

належать: Кабінет Міністрів України, Міністерство фінансів України, Державна казначейська служба України, Державна податкова служба України та Державна митна служба України.

Відповідно до діючого бюджетного законодавства на стадії виконання бюджету, у разі необхідності, до Державного бюджету України можуть вноситися зміни. Але вбачається, що внесення змін та доповнень до закону про Державний бюджет України необхідно розглядати як окреме провадження бюджетного процесу, яке не входить до жодної стадії бюджетного процесу, тобто позастадійне провадження. Це обумовлено тим, що, як уже зазначалося вище, перед кожною стадією ставляться певні завдання та досягаються певні цілі, які не можуть бути досягнені на інших стадіях. Ціллю стадії виконання бюджету є дотримання та виконання показників щодо доходів та витрат, яких було заплановано. Метою внесення змін та доповнень до закону про Державний бюджет України є вдосконалення поточного бюджетного законодавства, спрямоване на встановлення відповідності запланованих бюджетних показників фактичним реаліям економічного життя країни. Методи досягнення цілей та дії, які здійснюються в межах кожної із стадій, також кардинальним чином відрізняються.

Необхідність розмежування стадії виконання бюджету та внесення змін та доповнень також обумовлена кількісним та якісним складом учасників бюджетного процесу, які реалізують свої бюджетні повноваження в межах певної стадії. Тобто коло учасників бюджетного процесу, які беруть участь на стадії виконання, відрізняється від кола суб'єктів, які задіяні під час внесення змін та доповнень. Якщо на стадії виконання бюджету беруть участь всі учасники бюджетного процесу, то під час внесення змін та доповнень до закону про Державний бюджет України бере участь обмежена кількість учасників бюджетного процесу в особі суб'єктів, що наділені правом законодавчої ініціативи та безпосередньо законодавчий орган, тобто Верховна Рада України.

Необхідність розгляду внесення змін та доповнень до закону про Державний бюджет як позастадійного провадження обумовлена також тим, що, як уже зазначалося вище, стадії бюджетного процесу здійснюються одна за одною у логічній послідовності і закінчення попередньої обумовлює початок наступної. Цим умовам не відповідає внесення змін та доповнень, оскільки: по-перше, здійснюється за наявності певної необхідності, у разі відсутності такої необхідності це провадження взагалі не здійснюється, стадії ж є обов'язковими; по-друге, внесення змін та доповнень може здійснюватись як після початку виконання бюджету, так і до фактичного виконання бюджету. Досить часто з початком бюджетного періоду починається коригування закону про Державний бюджет на відповідний рік, тобто внесення змін та

доповнень здійснюється фактично до початку виконання бюджету. Це провадження може здійснюватися, починаючи з моменту опублікування закону про Державний бюджет України і до 31 грудня планового бюджетного року.

Коли набирає чинності затверджений на підставі опрацювання й аналізу звітності, що надходять від суб'єктів бюджетних праввідносин, бюджет, виявляються відхилення оцінки прогнозу макропоказників економічного і соціального розвитку України та надходжень до бюджету від прогнозу, врахованого при затвердженні Державного бюджету України, складаються та подаються зміни та доповнення до закону про Державний бюджет.

Відповідно до Регламенту Верховної Ради України зміни та доповнення до чинного закону про Державний бюджет протягом бюджетного періоду можуть бути внесені за поданням осіб, які мають право законодавчої ініціативи, з додержанням вимог Бюджетного кодексу України та Регламенту ВРУ.

Внесення змін та доповнень до закону про Державний бюджет України затверджується відповідним законом про внесення змін до закону про Державний бюджет України.

ЛЕЩЕНКО О. В.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри адміністративного та фінансового права,
кандидат юридичних наук

ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ ГРАНИЧНИХ СУМ ГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ

Постійний і безперервний рух грошей в економіці, потребує відповідного юридичного оформлення процесу виконання грошима своїх функцій, в тому числі готівкових, шляхом встановлення порядку введення в обіг, ведення касових операцій з банкнотами і монетами, обробку, зберігання, інкасації, перевезення, вилучення з обігу та знищення готівки тощо.

Особливе місце в регулюванні готівкового обігу належить Національному банку України, який на сьогоднішній проводить політику направлену на обмеження готівкових розрахунків в національній валюті України — гривні. Зокрема особливе місце при регулюванні готівкових розрахунків надається лімітуванню готівкових касових операцій.